

РОЗДІЛ 6 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.111'25'373:355.588]:811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.38.35>

ПРОБЛЕМАТИКА ТА СПЕЦИФІКА АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ З ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

CHALLENGES AND PARTICULARITIES OF ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION IN TACTICAL MEDICINE TEXTS

Божук А.О.,

orcid.org/0000-0002-8247-1257

кандидат філологічних наук,

викладач кафедри мовної підготовки

Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

У статті досліджено проблематику та особливості англо-українського перекладу текстів з тактичної медицини на прикладі матеріалів, представлених на платформі Tactical Combat Casualty Care (TCCC). Аналіз охоплює лексичні та структурні особливості текстів, що можуть викликати труднощі під час перекладу українською мовою. Зокрема, розглядаються специфічні труднощі перекладу пов'язаних з медичними процедурами в умовах бойових дій вузькоспеціалізованих термінів та інструкцій, що вимагають точного розуміння контексту та використання адекватних еквівалентів в українській мові, а також методи адаптації відповідних матеріалів до українських мовних і професійних реалій задля забезпечення зрозумілості тематичних текстів надавачам медичної допомоги в бойових ситуаціях та подальшого успішного практичного застосування. Оскільки англійська мова має свої особливості у вираженні медичних концептів, важливим є застосування якомога ефективніших методів інтерпретації англійських термінів українською мовою зі збереженням функціонального навантаження та здатності передавати чітке розуміння в контексті застосування у реальних ситуаціях. Визначено ключові труднощі, пов'язані з інтерпретацією специфічних медичних понять і процедур, а також збереженням їхнього функціонального навантаження при перекладі. Розглядаються питання оптимізації процесу перекладу, зокрема, збереження точності, консистентності та оперативності передачі інформації з урахуванням локальних професійних і мовних реалій. Окремо наголошується на важливих аспектах адаптації, точності та практичної значущості англо-українського перекладу текстів з тактичної медицини, зокрема на культурних і професійних відмінностях, що мають бути враховані під час перекладу, як і високі вимоги до точності передачі медичної інформації в екстремальних умовах.

Ключові слова: тактична медицина, медична термінологія, переклад, TCCC, адаптація текстів, мовна еквівалентність.

The article examines the issues and features of the English-Ukrainian translation of texts on tactical medicine on the example of materials presented on the Tactical Combat Casualty Care (TCCC) platform. The analysis covers lexical and structural features of texts that may cause difficulties during translation into Ukrainian. In particular, the specific difficulties of translating highly specialised terms and instructions related to medical procedures in combat situations are considered, which require an accurate understanding of the context and the use of adequate equivalents in the Ukrainian language, as well as methods of adapting the relevant materials to Ukrainian linguistic and professional realities in order to ensure the comprehensibility of thematic texts for providers of medical care in combat situations and their subsequent successful practical application. Since the English language has its own characteristics in expressing medical concepts, it is important to use the most effective methods of interpreting English terms in Ukrainian while maintaining the functional load and the ability to convey a clear understanding in the context of application in real situations. Key difficulties associated with the interpretation of specific medical concepts and procedures, as well as the preservation of their functional load during translation, are identified. Issues of optimising the translation process are considered, in particular, maintaining accuracy, consistency, and efficiency of information transfer, taking into account local professional and linguistic realities. Separately, important aspects of adaptation, accuracy, and practical significance of English-Ukrainian translation of texts on tactical medicine are emphasised, in particular, cultural and professional differences that must be taken into account during translation, as well as high requirements for the accuracy of medical information transfer in extreme conditions.

Key words: tactical medicine, medical terminology, translation, TCCC, text adaptation, linguistic equivalence.

Постановка проблеми. Англо-український переклад текстів з тактичної медицини є ключовим аспектом у розвитку військової медицини та міжнародної співпраці, особливо в умовах

сьогоденної повномасштабної російської агресії проти України та пов'язаних з нею надзвичайних ситуацій. Роль тактичної медицини в цьому контексті є критичною, що зумовлює необхідність

точного і коректного перекладу, зокрема англо-українського, медичних протоколів, інструкцій і навчальних матеріалів. Враховуючи специфіку тактичної медицини, яка має широкий спектр термінів та процедур, точність і однозначність перекладу є надзвичайно важливими для забезпечення ефективності надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Помилки в перекладі можуть призвести до серйозних наслідків, у тому числі до порушення правильності виконання медичних процедур, що безпосередньо ставить під загрозу життя людей. Відтак дослідження проблематики перекладу в цій сфері є важливим для покращення якості медичного обслуговування в критичних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тема проблематики та особливостей англо-українського перекладу текстів з тактичної медицини є доволі специфічною і переважно вивчається в контексті більш широких досліджень з медичного перекладу, термінології та мовних аспектів військової медицини – зокрема, адаптації її термінології для англо-українського перекладу з метою забезпечення його точності в умовах реальних бойових ситуацій, перекладу літератури, пов'язаної з тактичною медициною, та створення термінологічних словників тощо. Передусім у цьому аспекті можна виокремити праці наукових співробітниць Львівського державного університету безпеки життєдіяльності – І. Барнич, М. Маланюк, С. Змисли та ін., що аналізують структуру та семантику термінів, а також понятійний апарат тактичної медицини на основі міжнародної документації задля забезпечення розуміння термінів та концепцій, що мають значення у бойових та екстремальних умовах [1]. Крім цього, інші співробітники зазначеної установи, а саме П. Губич, Н. Іванишин, О. Пальчевська та ін., розглядають загальну специфіку англо-українського перекладу міжнародних документів військової, політичної та економічної сфер, досліджуючи методи та прийоми перекладу специфічних термінів і номінацій з англійської мови українською і виявляючи основні труднощі під час цього процесу; особлива увага приділяється лексико-семантичним і граматичним проблемам перекладу та способам їхнього вирішення [2]. Ґрунтовними є розвідки Н. Саламін, що стосуються англомовних та соціально-комунікативних аспектів у підготовці сучасного фахівця галузі охорони праці; разом з тим дослідниця приділяє увагу питанням динаміки англійської мови в частині лексики, граматики та контексту в умовах російсько-української війни, а також особливостям перекладу науко-

во-технічної літератури, до якої належать тексти з тактичної медицини. Втім, специфіка англо-українського перекладу останніх дотепер потребує ґрунтовного наукового аналізу.

Постановка завдання. Дослідження перекладу текстів тактичної медицини має велике значення як для розвитку теоретичних аспектів перекладознавства, так і для вдосконалення практичних навичок, які безпосередньо впливають на якість медичної допомоги під час бойових дій та пов'язаних з ними надзвичайних ситуацій. З одного боку, це сприяє розширенню наукового розуміння процесів перекладу в умовах специфічних медичних термінів, що використовуються в контексті тактичної медицини, з іншого – безпосередньо впливає на ефективність медичної комунікації в реаліях, де точність і швидкість передачі медичних знань та інструкцій є критично важливими. Метою цього дослідження є аналіз особливостей англо-українського перекладу текстів, присвячених тактичній медицині, з урахуванням специфіки термінології, стилістичних рис та комунікативних вимог, які виникають у процесі інтерпретації медичних знань з однієї мови іншою. Зокрема, акцент робиться на вивченні змін, необхідних для збереження точності, зрозумілості та оперативності передачі інформації в умовах, де навіть незначна помилка може мати серйозні наслідки для життя та здоров'я учасників бойових дій.

Виклад основного матеріалу. Переклад медичних текстів є одним із найбільш складних і відповідальних викликів у перекладознавстві, що вимагає від перекладача не лише високої кваліфікації, а й бездоганного володіння мовою та точного відтворення змісту оригіналу, оскільки в структурі медичних текстів кожна лексична одиниця має чітко визначене значення та критично важливу роль у правильному розумінні матеріалу, тож помилки чи неточності в перекладі можуть мати серйозні наслідки для здоров'я або навіть життя пацієнта. Медичні документи повинні бути максимально точними та вірними у своєму змісті й формі; високий рівень відповідальності зумовлений тим, що інформація цих текстів може становити основу для важливих рішень у галузі охорони здоров'я, діагностики, лікування і профілактики захворювань. Навіть найменші похибки в перекладі можуть призвести до помилок у діях надавачів медичної допомоги, неправильного тлумачення даних чи невірного застосування медикаментів, що може створити загрозу для життя пацієнтів і мати серйозні юридичні наслідки.

Належачи до науково-технічного стилю, медичні тексти вимагають особливої точності,

логічності та ясності в поданні інформації, важливих для правильного сприйняття, аналізу та застосування отриманих даних. Також цим текстам притаманні висока абстрактність, що дозволяє узагальнювати складні наукові концепції та ідеї, об'єктивність, яка гарантує нейтральність викладу без особистих оцінок, та стандартизованість, що сприяє єдності термінів і стилістичних особливостей для забезпечення чіткості в професійному контексті. Лексика медичних текстів поєднує загальнонаукову та вузькоспеціалізовану термінологію, яка охоплює різні аспекти медицини: загальнонаукові терміни є частиною спільної мови для всіх наукових дисциплін, тоді як спеціалізовані терміни відображають особливості конкретних медичних галузей. Таке поєднання вимагає від перекладача вміння визначити рівень загальності чи специфічності кожного терміна задля точного тлумачення його значення та функції. Крім цього, перекладач має враховувати складнощі семантики термінів, найчастіше запозичених з латинської або грецької мов, а також бути обізнаним в основах міжнародної медичної номенклатури [3, с. 221–222]. Важливою також є відповідність перекладу мовним і культурним особливостям цільової аудиторії, що може ускладнювати завдання. Термінологія повинна бути не лише формально точною, а й семантично еквівалентною до оригіналу; перекладач має забезпечити узгодженість термінів у тексті загалом задля уникнення двозначностей або протиріч, які можуть ускладнити розуміння матеріалу.

Переклад медичних текстів також вимагає розуміння стилістичних і граматичних норм науково-технічного стилю, до якого вони належать. Їхня структура спрямована на чіткість і логічність, що вимагає від перекладача точного передавання синтаксичних конструкцій, збереження об'єктивності та уникання зайвих стилістичних змін, які можуть порушити логіку викладу. Лексика повинна бути не лише точною, а й стандартизованою, що є критично важливим для документів на кшталт інструкцій та протоколів, які можуть використовуватися в міжмовній комунікації [4, с. 29]. Вибір термінів має відповідати міжнародним стандартам з урахуванням необхідності локалізації для конкретної мовної аудиторії. Таким чином, переклад медичних текстів становить собою складний багатофакторний процес, який поєднує лінгвістичну майстерність, знання медичної термінології та розуміння специфіки професійного контексту. Разом з тим в окремих наукових розвідках можна натрапити на пропозиції щодо окремої класифікації військових термінів

за тематичною ознакою, зі включенням до неї «військово-медичних» термінів, проте водночас наголошується на неможливості класифікувати ті чи інші сфери військової термінології «остаточно та однозначно», оскільки вона «тісно переплетена у різних тематичних групах військової сфери»; при цьому зазначається, що «деякі [військові] терміни можуть входити в підсистему однієї військової сфери, інші – мати приналежність до кількох військових напрямів» [5, с. 10].

Для дослідження англо-українського перекладу текстів з тактичної медицини обрано матеріали сайту Tactical Combat Casualty Care (<https://tccc.org.ua/>; далі ТССС) [6]. Цей ресурс, на якому представлені перекладені матеріали з сайту <https://deployedmedicine.com> (США), ознайомлює цільову аудиторію з найсучаснішими методами надання медичної допомоги в умовах бойових дій за допомогою навчальних матеріалів для надавачів медичної допомоги в умовах військових операцій, у тому числі бойових дій. Вибір джерела обґрунтовано його спеціалізацією на практичних і критичних аспектах тактичної медицини, де точність і чіткість інструкцій є життєво важливими.

У науково-популярних матеріалах мають місце тези про хибність використання терміна «тактична медицина» при інтерпретації поняття Tactical Combat Casualty Care (ТССС; дослівно «Тактична бойова допомога пораненим», або «Тактична допомога пораненим у бою»), оскільки в матеріалах ТССС йдеться конкретно про тактичну допомогу при травмах під час бойових дій чи в тактичних умовах, яку надають військові медики або ж одні військові іншим; в обох випадках надання цієї допомоги передбачає військовий вишкіл (навички ведення бою, поведіння зі зброєю, робота у складі підрозділу та ін. При цьому наводиться розмежування тактичної допомоги, яку можуть надавати особи без профільної медичної освіти, та медичної, яку надають кваліфіковані фахівці в галузі медицини. При цьому ТССС, розроблена в 1996 році, визначається як базована на фактичних даних і розроблена для використання на полі бою система рекомендацій щодо надання домедичної допомоги пораненим, що увійшла в міжнародну практику країн НАТО в умовах відсутності єдиного затвердженого протоколу з тактичної допомоги. [7]. Втім, враховуючи подібні рекомендації, тут і далі для мовної економії та спрощення розуміння ми використовуємо поняття «тактична медицина», яке наразі є загальнозрозумілим; при цьому, розуміючи специфіку допомоги постраждалим при бойових діях, ми застосовуємо поняття «надавач(і) медич-

ної допомоги», оскільки в цьому контексті не завжди йдеться про фахівців у галузі медицини, а також враховується аспект самодопомоги.

Сайт ТССС містить широкий спектр текстів, які охоплюють різні аспекти тактичної медицини. До основних категорій належать:

1. основи тактичної медицини – загальні відомості про надання допомоги в умовах бойових дій (обробка ран, контроль кровотечі, підтримка дихання, евакуація поранених та ін.);

2. протоколи надання допомоги – покрокові інструкції з використання медичних засобів (турнікети, бинти, гемостатичні препарати) і забезпечення життєвих функцій;

3. тактичні навички – опис методів руху, медичної евакуації та розподілу поранених за тяжкістю травм;

4. навчальні посібники та рекомендації для медичних бригад – матеріали, спрямовані на підвищення ефективності роботи парамедиків у бойових умовах.

Матеріали сайту ТССС чітко структуровані, мають високу практичну орієнтованість на використання в реальних бойових умовах, містять покрокові інструкції та використовують специфічну термінологію, притаманну медичній та військовій галузям. Вибір цих текстів для аналізу дозволяє дослідити процес як перекладу спеціалізованих термінів, так і загальної адаптації цих текстів для різних аудиторій, зокрема для медиків, які працюють у польових умовах. Особливе зацікавлення становить збереження функціональності перекладних текстів, зокрема через точну передачу термінів та інструкцій. Окрему увагу слід звернути на те, що матеріали не завжди мають український переклад: це відкриває можливості для дослідження та розробки відповідних рішень для використання українськими медиками.

Для аналізу відібрано кілька типів текстів: основні протоколи й алгоритми, які описують ключові дії при наданні допомоги (наприклад, контроль кровотечі чи реанімаційні заходи), інструкції з використання медичних засобів (турнікети, гемостатичні агенти), матеріали щодо тактичних дій (переміщення поранених, евакуація, сортування), а також навчальні посібники для медиків, що працюють у стресових умовах.

Оскільки сайти на кшталт ТССС постійно оновлюються та доповнюються, вибір текстів для перекладу здійснюється з урахуванням актуальності інформації (вибір найбільш сучасних матеріалів, що застосовуються у бойових умовах), типу тексту (перевага надається найбільш відповідним для надавачів медичної допомоги інструк-

ціям та навчальним посібникам), різноманітності тематики (для забезпечення широти дослідження підібрано тексти, що охоплюють різні аспекти тактичної медицини).

Станом на січень 2025 року в команді перекладачів ресурсу ТССС працюють 18 осіб, серед яких є як практикуючі медики, так і студенти медичних вищих навчальних закладів. Дві особи, крім медичної освіти, мають також філологічну освіту за спеціальністю «Англійська мова». Інші члени команди володіють англійською та іншими мовами, займаються перекладом наукових статей, у тому числі в галузі медицини, а також редакту-рою та літературними перекладами. Це підкреслює різноманітність досвіду в команді, однак при цьому варто відзначити відсутність у ній фахівців із суто філологічною освітою, зокрема в галузі перекладознавства. Тим не менше, презентовані на сайті ТССС тексти можуть бути підґрунтям для аналізу англо-українського перекладу матеріалів з тактичної медицини, оскільки вони дозволяють досліджувати процес адаптації технічної медичної інформації до специфіки української мови та поточних реалій.

Аналіз оригінальних і перекладних текстів на базі англо- та українськомовної версій сайту ТССС виявляє кілька важливих аспектів, що стосуються точності, адаптації та стилістики перекладу. Оскільки текст медичного спрямування може бути використаний в умовах бойових дій у якості інструкції, презентовані в ньому терміни, формулювання та інші елементи мусять бути адаптовані до українського контексту задля забезпечення максимальної зрозумілості та ефективності при застосуванні.

Одним з основних аспектів перекладу медичних текстів є точність термінів. У ТССС використовуються спеціалізовані терміни, які можуть мати декілька варіантів перекладу в залежності від контексту. Окрему увагу слід приділити термінам проміжного рівня підготовки для військових, які зможуть частково замінити бойового медика чи санітара до надання кваліфікованої медичної допомоги пораненому, – Combat Lifesaver (CLS).

Так, термін Airway (дихальні шляхи) вірно передає функціональне значення і є стандартним у медичній практиці, однак в українському контексті важливо уточнювати, що йдеться не тільки про анатомічні шляхи, а й про штучні повітроводи. Переклад терміна Hemorrhage (кровотеча) є точним, однак українська практика може потребувати конкретизації типу кровотечі за місцем, типом тощо. Так само в конкретному контексті тактичної медицини щодо терміна Intravenous

(IV) access (венозний доступ) важливо зазначати вид доступу (центральный або периферичний).

В частині медичних засобів термін Tourniquet (турнікет / джгут) в умовах бойових дій асоціюється з більш сучасним і науковим підходом до зупинки кровотечі, за допомогою турнікета. Уточнення може потребувати термін Pressure dressing, який нерідко інтерпретується як «пов'язка, що давить» чи «пов'язка з тиском», однак позначає компресійний биндаж. Конкретизації може потребувати термін Combat gauze (бойова марлева пов'язка, «бойова марля»), до якого при українській інтерпретації може бути додано прикметник «гемостатична». Так само додаткової адаптації в українському контексті може потребувати специфічний медичний термін на позначення оклюзійної пов'язки / наліпки Chest seal, що часом хибно інтерпретується дослівно («пломба для грудної клітки») і може також бути переданий як «Герметизуюча пов'язка для грудної клітки».

Таким чином, адаптація англійських термінів українською мовою потребує не тільки точності, а й урахування контексту задля забезпечення максимальної зрозумілості й ефективності в бойових умовах та уникнення розбіжностей, різночитань і хибних тлумачень.

В англо- та українськомовній версіях сайту ТССС тексти містять чітко структуровані інструкції, найчастіше у вигляді коротких імперативних фраз. Порівняльний аналіз стилістики та структури цих інструкцій виявляє певні важливі аспекти. Тексти медичної спрямованості повинні містити чіткі лаконічні та легко зрозумілі інструкції, які мають потенціал застосування у бойових умовах. Так, наприклад, недоречно виглядатиме дослівний переклад інструкції Apply direct pressure to the wound – «Накладіть прямий тиск на рану», що потребує узагальнення «Застосуйте до рани прямий тиск» для більш чіткого розуміння на місці. Так само непорозуміння може викликати дослівне тлумачення інструкції Insert an airway device як «Введіть дихальний апарат», оскільки слід уточнити, що конкретно мається на увазі; найчастіше в цьому випадку йдеться про штучний повітровід, що й варто зазначити. В інструкції Control bleeding with a tourniquet слід уточнити, за допомогою якого саме засобу потрібно контролювати кровотечу – турнікета чи джгута; до того ж, важливою може бути конкретизація застосування для запобігання помилок. При цьому потрібно враховувати, що в інструкціях ТССС йдеться про конкретний вид турнікета – Combat Application Tourniquet (CAT), який з 2005 року є офіційним турнікетом армії США.

До хибних дій може призвести дослівна передача інструкції Assess for other injuries – «Оцінюйте наявність інших травм»: у перекладі може бути застосовано конкретизацію на кшталт «Перевірте / перевіряйте на наявність інших травм». Переклад інструкції Monitor vital signs як «Моніторте життєво важливі показники» виглядає коректним, однак для чіткості опису процесу може бути застосоване інше дієслово – «Контролюйте». Суті інструкції Stabilize the casualty відповідає практично дослівний переклад «Стабілізуйте пораненого», однак при цьому може знадобитися уточнення того, що саме потребує стабілізації – стан, дихання, пульс тощо; крім цього, варто мати на увазі, що термін casualty в українській мові може не обов'язково бути інтерпретований як «поранений», але й як «постраждалий».

Загалом у перекладі витримано типову для медичних інструкцій структуру імперативних фраз, проте важливим є уточнення певних термінів задля їхньої максимальної зрозумілості надавачам медичної допомоги на місці. Також терміни, пов'язані з техніками та засобами, повинні мати чітке пояснення в контексті тактичної медицини для забезпечення максимальної ефективності й точності.

Матеріали сайту ТССС часто вимагають адаптації з урахуванням локальних реалій: зокрема, деякі терміни чи інструменти можуть бути специфічними для англійських країн, але не мати прямих аналогів в українській медичній практиці. В таких випадках використовується адаптація або пояснення, що є необхідним етапом забезпечення точності та максимально розуміння інструкцій українськими надавачами медичної допомоги. Так, в англійському контексті термін hemostatic dressings (гемостатичні пов'язки) зазвичай позначає спеціальні марлеві чи інші тканини з компонентами для зупинки кровотечі, однак в українському контексті його доречно інтерпретувати як «пов'язки з гемостатичними властивостями», оскільки такі продукти не завжди поширені в медичній практиці. На позначення венозного катетера в англійській мові зазвичай використовується термін IV (intravenous) cannula; важливим є використання терміна, найбільш зрозумілого в місцевій практиці. Так само в міжнародній практиці свою специфічну назву має інструмент, який позначається в англійській мові терміном Chest decompression needle: в українському перекладі можуть виникати уточнення, оскільки аналогічні інструменти можуть мати різні варіації за типом та призначенням (наприклад, «Голка для декомпресії грудної клітки»). Точно перекладається

термін *Field / battle dressing* («Польова / бойова пов'язка»), однак дезорієнтувати може інше значення вислову *Field dressing*, яке використовується при описі процесу видалення внутрішніх органів у впольованої дичини («польова обробка»). В англійській версії загальним може бути термін *Hypothermia prevention kit*, однак в українському контексті варто додати уточнення, що йдеться конкретно про комплект для запобігання гіпотермії в умовах бойових дій, зокрема для підтримки температури тіла пораненого.

Для кожного прикладу є не лише адаптація медичних термінів та назв інструментів і засобів до локальних реалій, а й супровід чіткими поясненнями, які можуть знадобитися надавачам медичної допомоги на місці задля забезпечення її ефективності в реальних умовах.

Як вже було зазначено вище, у текстах ТССС домінують звичні для медичних інструкцій імперативні висловлювання, що спонукають до негайної та чіткої дії. При інтерпретації тексту медичного спрямування перекладач має обрати правильний баланс між дослівним перекладом і адаптацією для українського контексту. Так, практично дослівний переклад інструкції *Check for a pulse* («Перевірте пульс») зберігає точність і лаконічність, завдяки чому вона лишається чіткою та прямолинійною, що є важливим у медичних ситуаціях, де кожна дія має бути миттєвою. В інструкції *Perform a needle decompression* («Виконайте декомпресію голкою») дієслово зберігає інструктивний характер і чітко вказує на необхідність виконання дії; при цьому використання медичного терміна не змінює стилістики, зберігаючи точність. В інструкції *Prepare for rapid evacuation* («Підготуйтеся до швидкої евакуації») імператив вказує на необхідність термінових дій, надаючи виду розпорядження. В інструкції *Evacuate the casualty as soon as possible* («Евакууйте пораненого якомога швидше») імперативна форма та додаткове уточнення дозволяють зберегти наказовий стиль, водночас підкреслюючи важливість швидкості евакуації.

Отже, при перекладі інструкцій з тактичної медицини важливим є збереження притаманного їм імперативу, що дозволяє зберегти ефективність і чіткість при застосуванні медичних процедур у критичних ситуаціях, зокрема в бойових умовах, де кожна дія має бути виконана без зволікань.

Аналіз матеріалів сайту ТССС виявляє важливість єдності термінів для забезпечення зрозумілості та зручності використання матеріалів у різних ситуаціях. При перекладі важливою є консистентність усіх термінів в українській вер-

сії, які не мають змінюватися від одного розділу до іншого, що є критично важливим для правильного виконання інструкцій у бойових умовах. Так, наприклад, термін *casualty* в кожному розділі слід інтерпретувати як «поранений» задля уникнення будь-якої неоднозначності або непорозуміння у медичному контексті; це ж стосується й термінів на кшталт *Field / battle dressing* (польова / бойова пов'язка), *Chest decompression needle* (голка для декомпресії грудної клітки; збереження є важливим для точності інструкцій щодо надання допомоги при пневмотораксі). Послідовно для чіткого відображення специфіки бойових умов слід використовувати термін *Tactical evacuation* або його скорочення *TACEVAC*, широко відоме в міжнародному контексті.

Збереження єдності термінів у всіх розділах є важливим для правильного застосування медичних інструкцій, особливо в критичних умовах, де кожна деталь може впливати на результати надання медичної допомоги з застосуванням точності, ефективності та оперативності дій. Робота перекладачів текстів з тактичної медицини має велике значення в умовах бойових дій, оскільки вона безпосередньо впливає на розуміння та правильне виконання медичних процедур, і навіть незначна помилка в розумінні інструкцій або некоректне застосування медичних термінів можуть призвести до небажаних наслідків. Чітко оформлені інструкції сприяють ефективній координації між бойовими одиницями та надавачами медичної допомоги, знижуючи ймовірність помилок у виконанні критичних дій.

Медичні інструкції ресурсу ТССС у багатьох випадках містять технічні терміни або терміни, які є специфічними для цієї галузі медицини. В деяких випадках використовуються прості пояснення для термінів, які можуть бути складними для розуміння; їхній переклад вимагає тлумачення відповідно до української медичної практики задля збереження точності та зрозумілості для цільової аудиторії.

Отже, порівняння англо- та українськомовної версій сайту ТССС показує, що переклад текстів з тактичної медицини потребує пильної уваги до точності термінів, адаптації контексту та збереження структурованості інструкцій. Попри зумовлену мовними особливостями різницю в термінах, загальна мета забезпечення чіткості та ефективності інструкцій залишається незмінною. Важливою є не лише точність перекладу, а й його зрозумілість для надавачів медичної допомоги в бойових умовах задля забезпечення правильного виконання інструкцій в екстремаль-

них ситуаціях: враховуючи специфіку останніх, кожна деталь у медичних інструкціях має значення, тож навіть незначні неточності в термінології можуть призвести до помилок у наданні допомоги або затримки в часі, що може коштувати життя. У бойових умовах надавачі медичної допомоги можуть мати обмежений час і ресурси для оцінки ситуації та прийняття рішень, тож чітко сформульовані та легко зрозумілі інструкції можуть допомогти швидше зорієнтуватися в ситуації й надати змогу забезпечити правильне та ефективне лікування постраждалих.

Крім того, важливим є процес адаптації інструкцій для врахування особливостей мовного сприйняття надавачів медичної допомоги: переклад відповідних інструкцій має забезпечувати їхню доступність і зрозумілість заради уникнення непорозумінь та задля ефективного використання інформації в екстремальних умовах.

Висновки. Англо-український переклад текстів з тактичної медицини, зокрема матеріалів ресурсу Tactical Combat Casualty Care (TCCC), вимагає не лише лінгвістичної точності, а й глибокого врахування специфіки українських військових та медичних реалій. Адекватне відтворення термінології, що відповідає умовам бойових дій та національ-

ним медичним стандартам, є критично важливим для ефективності інструкцій; відтак процес перекладу стає багатогранним завданням, що потребує не лише знання англійської мови, а й високого рівня розуміння медичних протоколів, технічних деталей і специфіки підготовки персоналу. Особливу складність представляють терміни, що використовуються в міжнародній медичній практиці, оскільки вони можуть не мати прямих відповідників в українській мові або ж потребувати адаптації до українських реалій. Збереження термінологічної єдності та стандартизації в перекладі є ключовим для забезпечення зручності і чіткості інструкцій у польових умовах. Тексти, орієнтовані на стандарти медичних протоколів США та/або країн ЄС, потребують адаптації з урахуванням доступних ресурсів, рівня підготовки надавачів медичної допомоги та реальних умов ведення бойових дій в Україні. Переклад тематичних матеріалів є складним, але надзвичайно важливим процесом, який сприяє підвищенню ефективності надання медичної допомоги у бойових умовах. Врахування всіх зазначених аспектів дозволить створити переклади, які не лише точно передають зміст оригіналу, а й адаптують його до специфічних потреб українських користувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Маланюк М. С., Барнич І. І., Змисла С. В. Структурно-семантичні особливості термінів тактичної медицини в англійській та українській мовах. Науковий журнал ЛДУ БЖД «Львівський філологічний часопис»: зб. наук. праць. № 13. 2023. С. 20–25.
2. Пальчевська О. С., Іванишин Н. Л., Губич П. В. Особливості використання та перекладу лексичних засобів англійських документів НАТО. Закарпатські філологічні студії. Вип. 27, Т. 3 2023. С. 139–142.
3. Шилінська І. Ф., Штохман Л. М., Молотай Л. А. Лексико-синтаксичні особливості перекладу науково-технічної статті. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Т. 34(73), № 2, ч. 1. С. 221–225.
4. Полюк І. С., Бондар Л. В., Рибчук О. С. Лінгвопрагматичний аспект дослідження медичного дискурсу. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Т. 33(72), № 1, ч. 2. С. 26–31.
5. Боженець С. В. Становлення та сучасний стан дослідження військової терміносистеми української мови. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 34(73). № 3. 2023. С. 2–12.
6. TCCC (Tactical Combat Casualty Care) URL: <https://tccc.org.ua/en>
7. Ольга Казакова. Правда й міфи про «тактичну медицину» для цивільних URL: <https://slcourses.com.ua/blog/taktychna-medytsyna/>